

'Rookmelderdichtheid én risicobewustzijn vergroten,
bij inwoners met zorg in de gemeente Oldambt'

Plan van aanpak Rookmelderproject Oldambt

Versie 1.0

Stichting Oud Brandweermaterieel *Winschoten*

‘Rookmelderdichtheid én risicobewustzijn vergroten, bij inwoners met zorg in de gemeente Oldambt’

Colofon

Uitgave : Veiligheidsregio Groningen
Auteur : C. Vaarkamp
Contactadres : Veiligheidsregio Groningen
Postbus 584
9700 AN Groningen
Telefoon: 088 - 162 4734
Email: coen.vaarkamp@vrgroningen.nl

Datum : juni 2014
Versienummer : A1.1H
Documenteigenaar : C. Vaarkamp
Team : Brandveilig Leven & Toezicht

Aansprakelijkheid: Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg aanvaardt de samensteller geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele schade, die voortvloeit uit enige fout in, of onvolledigheid van de tekst van deze uitgave.

1. Aanleiding

Uit tellingen¹ blijkt dat er in 2013 45 doden te betreuren zijn bij woningbranden. Specifiek het hoge aantal ouderen onder de slachtoffers (13) is een zorg. Doordat de levensverwachting en vergrijzing verder toenemen en het kabinetsbeleid ervoor zorgt dat mensen steeds langer thuis blijven wonen, is de verwachting dat het aantal branddoden de komende jaren stijgt. Dit is recent ook nog eens bevestigd², doordat in de eerste drie maanden van 2014 twintig mensen om het leven zijn gekomen door brand. Dat is meer dan een verdubbeling van het aantal brandslachtoffers in het eerste kwartaal van vorig jaar. Vooral het stijgende aantal oudere slachtoffers is onrustbarend. Daarbij wordt het belang van werkende rookmelders benadrukt.

In de gemeente Oldambt was in september 2013 een brand in een aanleunwoning in Winschoten. De bewoonster was ten tijde van de brand in haar woning. Hoewel de bewoonster door de brandweer werd gered, waren de verwondingen voor haar fataal. De oorzaak van de brand was het televisietoestel. Deze is, waarschijnlijk door kortsluiting, gaan smeulen waardoor veel rook en roet vrijkwam.

1.2 Samen werken aan brandveiligheid

In 2012 zijn in Winschoten (gemeente Oldambt) tientallen branden gesticht. Dit heeft geleid tot maatschappelijke onrust. Destijds is er door de politie een kantoorunit geplaatst op het Israëlplein. Deze werd onder andere bezet door mensen van de gemeente, politie en brandweer. Bewoners konden hier terecht om hun verhaal te doen, hun vragen te stellen en voor informatie, bijvoorbeeld hoe brand kan worden voorkomen. Via de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zijn inwoners in de gelegenheid gesteld om desgewenst een rookmelder te laten ophangen. Daarvoor is een installatiebureau ingeschakeld.

1.3 Belang van rookmelders

Het snel ontdekken van brand is van levensbelang. De Brandweer Nederland en de Brandwonden Stichting wijzen dan ook op het belang van rookmelders. Wanneer mensen slapen en het reukvermogen is uitgeschakeld zal een brand minder snel opgemerkt worden. Een klein beetje rook is voldoende om een luid piepend alarm te doen afgaan. Mensen zijn dan meteen wakker en gewaarschuwd. Meestal is er dan nog voldoende tijd om zichzelf en/of het gezin in veiligheid te brengen. En die tijd is hard nodig.

2. Rookmelderproject

De gemeente Oldambt en het Cluster Oldambt van Brandweer Groningen hebben weer de handen ineen geslagen. Ditmaal gericht op de verminderd zelfredzame inwoners van de gemeente Oldambt. Met verminderd zelfredzame personen bedoelen we ouderen, die ten aanzien van het aantal jaarlijkse woningbranden een zorg zijn en personen die (thuis)zorg ontvangen bijvoorbeeld omdat ze slecht ter been zijn. Het belang van een rookmelder is voor deze doelgroep cruciaal. Door de verminderde zelfredzaamheid is een rookmelder van levensbelang. Daarbij is informatie over de werking van de rookmelder en wat er gedaan kan worden om brand te voorkomen noodzakelijk.

Dit plan van aanpak brengt structuur in de uitvoering van het project "Rookmelderproject Oldambt". Alle partijen vinden het wenselijk om tot een gezamenlijke aanpak en communicatie te komen. Het

¹ Nieuwsbericht 'Dit jaar 53 doden door brand in gebouwen', Brandweeracademie (IFV), 31-12-2013.

² Nieuwsbericht 'Aantal brandslachtoffers verdubbeld', NOS Nieuws, 08-04-2014.

sterkt de boodschap wanneer deze door zowel de gemeente Oldambt als Brandweer Groningen hetzelfde worden uitgedragen en daarmee verwarring bij de ontvanger wordt voorkomen.

3. Doelstelling

Het rookmelderproject heeft ten doel gesteld:

*Het vergroten van de **rookmelderdichtheid (zelfredzaamheid)** en **risicobewustzijn** bij verminderd zelfredzame personen in de gemeente Oldambt. Daarnaast risicobewustzijn ook vergroten doordat er **ambassadeurs** aan dit project worden verbonden.*

Rookmelderdichtheid (zelfredzaamheid) vergroten: Door het vergroten van de rookmelderdichtheid wordt de zelfredzaamheid vergroot. Een bewoner wordt in geval van brand gelijk (en daarmee sneller) gewaarschuwd.

Risicobewustzijn vergroten: Het vergroten van het risicobewustzijn wordt bewerkstelligd door het aanbieden van informatie over de werking van de rookmelder (ook nut en noodzaak) en hoe brand in de eigen woonomgeving kan worden voorkomen.

Ambassadeurs verbinden: Aan dit project worden ambassadeurs verbonden. Ambassadeurs krijgen een gerichte training van de brandweer en zijn daardoor in staat om nut en noodzaak van brandveiligheid over te brengen.

Borging: De consultants van de afdeling Wmo (gemeente Oldambt) en Oosterlengte nemen bij intakegesprekken structureel het aspect brandveiligheid mee. Nieuwe adressen worden in het licht van het project beoordeeld. Ook bij woningcorporatie Acantus krijgt brandveiligheid een stevigere plek bij controle/onderhoud en nieuwe bewoning.

4. Uitvoering

Om inzage te krijgen in het aantal 'zorgadressen' is er een inventarisatie geweest. Bij de gemeente en thuiszorgorganisaties in Oldambt zijn adressen opgevraagd waar (thuis)zorg wordt ontvangen (Wmo en Algemene wet bijzondere ziektekosten (Awbz)). Dit heeft geleid tot de volgende aantallen:

Aantal zorgadressen, d.d. december 2013

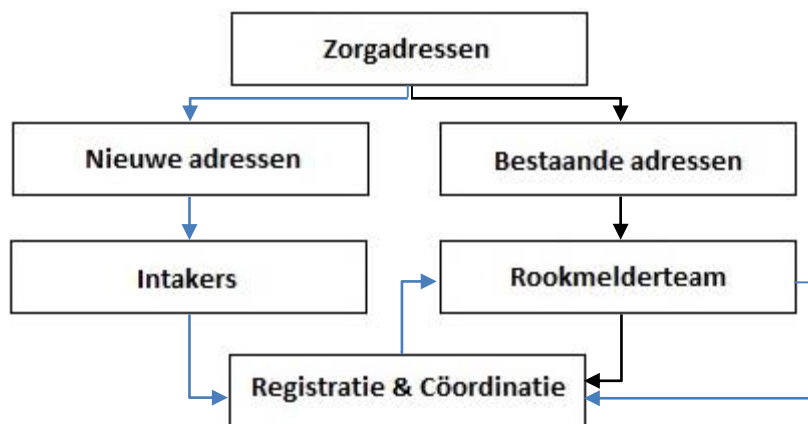
Gemeente Oldambt	4096
Oosterlengte	1455
Buurtzorg	198
Thuiszorg	115

De bovenstaande adressen zijn samengevoegd, gefilterd en onderling gecontroleerd. Dit heeft een digitale lijst (Excel) opgeleverd. Het totaal aan zorgadressen in Oldambt staat op dit moment op 4441.

De uitvoering van het rookmelderproject verloopt via twee sporen, namelijk nieuwe adressen en bestaande adressen.

- *Nieuwe adressen:* Medewerkers Wmo, Oosterlengte worden getraind tot ambassadeur. Bij nieuwe aanvragen/adressen wordt brandveiligheid meegenomen tijdens de intake/bezoek. Tijdens de intake wordt er o.a. gecontroleerd op de aanwezigheid van een rookmelder. Bij afwezigheid van een rookmelder wordt deze opgehangen door het rookmelderteam.
- *Bestaande adressen:* Deze adressen worden door het rookmelderteam en Acantus bezocht, waarbij Acantus zich alleen richt op de eigen adressen. Hier wordt een rookmelder opgehangen (bij afwezigheid) en informatie aangeboden.

Coördinatie en registratie van de zorgadressen is van cruciaal belang tijdens dit project.

Schematische weergave verdeling zorgadressen tussen intakers en rookmelderteam

Voor de coördinatie en registratie zijn er de volgende werkafspraken:

- Alle te bezoeken adressen staan digitaal in een Excellijst.
- Nieuwe adressen worden samen met de applicatiebeheerder toegevoegd.
- De lijst wordt op papier aangeleverd bij Dick (SOB).
- De lijst wordt in stukken geknipt door de vrijwilliger, die dat stukje adressen gaat bezoeken.
- De vrijwilliger van dat stukje lijst, zal nogmaals bij de bewoners langs gaan die bij de eerste ronde niet aanwezig waren etc.
- Hij noteert in de lijst of en hoeveel rookmelders er op dat adres geplaatst zijn.
- Deze stukjes lijsten worden ingeleverd bij Ruth (Wmo). Zij noteert het in de digitale adressenlijst (Excel).

Bij uitvoering wordt gewerkt met een zogeheten coulanceregeling. Mocht een appartementencomplex bijna geheel bestaan uit ouderen die zorg ontvangen, krijgen de overige bewoners ook een rookmelder.

4.1 Betrokken partijen

Het rookmelderproject richt zich in eerste instantie op de volgende doelgroepen:

- Bewoners die een beroep doen op de Wmo .
- Eigenaren van sociale woningbouw, zoals Acantus (uitvoering).
- Thuiszorg en buurtzorgorganisaties**, zoals Oosterlengte. (intake).
- Medewerkers van de gemeente Oldambt, welke uitvoering geven aan de Wmo (intake).
- Stichting Oude Brandweermaterieel (SOB) (uitvoering en coördinatie).
- Rookmeldervrijwilligers (uitvoering).
- Brandweervrijwilligers (uitvoering).
- Brandweer Groningen: Cluster Oldambt en Team Brandveilig leven en Toezicht.

Secundaire doelgroep zijn de overige inwoners, bedrijven, organisaties (specifiek: (thuis)zorgorganisaties en (sociale) woningbouwcoöperaties) in de gemeente Oldambt. Gedurende het project zijn partijen (doelgroepen) die zich willen binden aan dit project van harte welkom. Daarnaast wordt ook actief gezocht naar vrijwilligers en zo mogelijk contact gelegd.

*** Bijvoorbeeld: TSN Thuiszorg en Zorgkompas (buurtzorg) zijn ook benaderd, maar hebben in eerste aanleg aangegeven geen medewerking te (kunnen) verlenen bij de intake of uitvoering.*

Naast bovengenoemde doelgroepen zijn er nog enkele andere stakeholders die in belangrijke mate het succes van het project bepalen. Belangrijkste stakeholders zijn met name College van B&W, gemeenteraad, dorpsadviesraden, woningbouwverenigingen, thuiszorgorganisaties, Brandwonden Stichting/Centrum en pers/media.

4.2 Rolverdeling en onderlinge afspraken

De rolverdeling tussen de Gemeente Oldambt (Wmo), Oosterlengte, Acantus, Rookmeldervrijwilligers, Brandweervrijwilligers, Stichting Oud Brandweermaterieel (SOB) en Brandweer Groningen (Cluster Oldambt en Team Brandveilig leven & Toezicht) is als volgt:

- De gemeente Oldambt (Wmo) richt zich primair op bewoners, tijdens intake en bezoek.
- Oosterlengte (Awbz) richt zich primair op haar bewoners, tijdens intake en bezoek.
- Acantus draagt zorg voor de uitvoering van zorgadressen die vallen binnen hun domein.
- SOB wordt ingezet voor de uitvoering en verzorgt coördinatie.
- Rookmeldervrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering en op coördinatie van SOB.
- Brandweervrijwilligers worden ingezet voor de uitvoering en op coördinatie van SOB.
- Brandweer Groningen ondersteunt en speelt een belangrijke rol op het gebied van de opleiding en instructie van de deelnemers aan het project.
- Elke partij zorgt voor regelmatige terugkoppeling richting het projectteam, dan wel gemeente.

Een kritische succesfactor voor het rookmelderproject is het ophangen van de rookmelders. Per adres kunnen er meerdere rookmelders nodig zijn. Dit betekent dat er veel handjes nodig zijn om de adressen te bezoeken en hier te controleren en mogelijk ophangen van de rookmelders. Hiervoor is een team van 'Rookmeldervrijwilligers' nodig. Deze vrijwilligers zullen worden geworven onder de inwoners van de gemeente.

4.3 Voorbereiding: Training en materiaal

De verschillende teams worden getraind door de brandweer. De instructies en trainingen zijn verschillend per team. De ambassadeurs (intakers) krijgen een iets bredere training dan de rookmeldervrijwilligers. De deelnemers worden geïnformeerd over brandveiligheid in de woning. De focus ligt daarbij op het ontstaan van een woningbrand en hoe die branden te voorkomen. Daarbij gaat het vooral om de essentie, dat de bewoners kort de tijd hebben om zich in veiligheid te brengen en op zichzelf zijn aangewezen totdat de brandweer ter plaatse komt. De rookmelder is hierin een onmiskenbare schakel. Kortom het doel van de training is gelijk: Nut en noodzaak van zowel de rookmelder als brandveiligheid. De volgende groepen ontvangen een instructie/training:

Gemeente Oldambt (Wmo)	14 deelnemers
Oosterlengte	10 deelnemers
SOB	10 deelnemers
Rookmeldervrijwilligers	? (Deze groep moet nog worden gerekruteerd)
Brandweervrijwilligers	3 deelnemers (Dit aantal wordt door Dirk verder geïnventariseerd)
Acantus	14-18 deelnemers (mogelijk uitbreiding met 40 personen)

Naast de training ontvangt het rookmelderteam aanvullende materialen. De benodigde materialen worden door het SOB besteld en beheerd. Dit zijn:

- Herkenbare kleding (hesje) en legitimatiepasje.
- Rookmelders.
- Informatie/foldermateriaal toegespitst op de werking van de rookmelder en hoe brand voorkomen kan worden.
- Stickers met beeldmerk project. Deze worden opgeplakt na een bezoek, om herhaling van bezoek te voorkomen en beeldmerk achter te laten.

4.4 Afstemming met overige stakeholders in het project

De gemeente en brandweer stellen voor om bepaalde partijen met regelmaat te informeren over ontwikkelingen binnen het rookmelderproject Oldambt. Als basisgedachte geldt dat College van B&W, gemeenteraad, dorpsadviesraden, woningbouwverenigingen, thuiszorgorganisaties, Brandwonden Stichting/Centrum en pers/media worden geïnformeerd zodra ook de bewoners informatie ontvangen. Dat zorgt ervoor dat zij in gesprekken met bewoners up-to-date zijn en vragen en zorgen van bewoners direct kunnen duiden.

4.5. Financiering

De financiering van het project vindt plaats vanuit de gemeente. De bestellingen en betalingen van de door SOB aan te schaffen materialen vindt plaats in overeenstemming met de afdeling Wmo van de gemeente Oldambt.

5. Beschikbare communicatiemiddelen

De beschikbare communicatiemiddelen staan hieronder opgesomd:

- Website: Gemeente Oldambt, Brandweer Groningen en SOB.
- Bewonersbrieven: brieven worden ingezet bij bewoners die geen gehoor geven.
- Emailadres voor vragen: info@gemeente-oldambt.nl
- Informatie/publicaties: de gemeentelijke informatiekrant van de gemeente, zoals het Streekblad en het Oldambsterblad die wekelijks aan alle inwoners worden bezorgd.
- Inloopsprekuren/informatiebijeenkomsten.
- Nieuwsbrieven.
- Folders/brochures.
- Interne communicatie: intern worden de medewerkers op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in het project via de kanalen die daarvoor regulier worden benut.
- Raadsinformatie.

De communicatie wordt vanuit de gemeente Oldambt verzorgd en op basis van input van Brandweer Groningen opgepakt. Om een breed draagvlak te creëren wordt het projectplan voorgelegd aan de het college van B&W en aan Brandweer Groningen.

5.1 Communicatiedoelstellingen

Gemeente en brandweer communiceren zo zorgvuldig en volledig mogelijk naar en met de doelgroepen. Onze doelstellingen zijn hierbij:

Direct betrokkenen:

- weten wat zelf moeten doen aan brandpreventie;
- weten dat gemeente en brandweer hun veiligheid belangrijk vinden;

- zien en dragen de eigen verantwoordelijkheid in het brandveiliger maken van de woning (houding en gedrag) over en verlenen medewerking bij het aanbrengen van de rookmelder(s).

Overige inwoners

Overige inwoners weten dat de gemeente en brandweer bezig zijn met maatregelen ter verbetering van de brandveiligheid. (kennis)

6. Planning

Het rookmelderproject is een project van lange duur. De schatting is een minimale doorlooptijd van twee jaar. De inschatting is op basis van de vele adressen die bezocht moeten worden en dat het op basis van vrijwilligheid wordt gedaan. Hieronder is een eerste opzet voor de planning van de eerste onderdelen weggezet in tijd.

Onderdeel	Tijd
Plan van aanpak – concept	7 april 2014
Plan van aanpak – concept definitief	8 mei 2014
Plan van aanpak – definitief (versie 1.0)	10 juni 2014
Trainingen SOB	4 juni 2014 (en op aanvraag)
Trainingen Intakers	Vanaf juni 2014 (op aanvraag).
Trainingen Rookmeldervrijwilligers	Vanaf juni 2014 (op aanvraag).
Start rookmelderproject	Juni 2014
Voortgangsoverleg	1x per maand
Oproep media	Bij van startgaan (juni 2014)
Herhaalde oproep media	Bij mijlpalen: bijv. 1000 ^e rookmelder (najaar 2014)
Evaluatie	Einde van het project

7. Bijlagen

De volgende documenten zijn (los) bij dit Plan van Aanpak gevoegd:

1. Bericht Het Streekblad: “Thuiswonenden met zorg krijgen rookmeldercontrole”, 21-12-2013.
2. Opzet: “Alle zorgwoningen in Oldambt een rookmelder”, januari 2014, H. Musch.